

Fənn 1208 - Ekoloji monitorinqin əsasları

1.Sual: Bioindikasiya məqsədilə ekosistemlərin və ya ayrı-ayrı qrupların tədqiqi zamanı tələb edilir:

- a)) ekosistemin (və ya qrupun) məkan sərhədlərinin təyin edilməsi;
- b) Effektiv toplayıcı bioindikator
- c) konsentrasiyasının əvvəlki dinamikası
- d) bioindikasiyanın nəticələri
- e) kimyəvi analiz

2.Sual: Təsnifat yanaşması nəzərdə tutmur?

- a) tədqiq olunan qruplar (ekosistemlər) məkanca çox və ya az dərəcədə dəqiq məkan sərhədlərinə malikdirlər
- b))konsentrasiyasının əvvəlki dinamikası
- c) onların hüdudları daxilində bircinsdir
- d) qonşu qruplardan (ekosistemlərdən) həqiqətən fərqlənirlər.
- e) bütün cavabları nəzərdə tutur

3.Sual: Riyazi analizin təsnifat metodlarının məqsədi nədi?

- a) onların hüdudları daxilində bircinslik
- b) tədqiq olunan qruplar
- c))nisbətən diskret qrupların (ekosistemlərin) və onların məkan sərhədlərinin seçilməsi
- d) Effektiv toplayıcı
- e) qısa müddətli dəyişmələr

4.Sual: Ordinasiya yanaşması latınca necə adlanır?

- a))qaydaya salma
- b) dağıtma
- c) tədqiq olunan
- d) yarım
- e) hüdud

5.Sual: Ordinasiya yanaşması nəzərdə tutur:

- a) qrupların növ tərkibi
- b) növ diaqnostikası
- c))əksinə qrupların (ekosistemlərin) sərhədlərini tanımır
- d) Effektiv toplayıcı bioindikator nümunələri kimi
- e) çirklənməsinin müasir səviyyəsini

6.Sual: Ordinasiya metodları mühit qradiyentlərində hansı qanunauyğunluqlarını aşkar edir?

- a) bioindikasiyanın nəticələri
- b) konsentrasiyasının əvvəlki dinamikası
- c) Riyazi analizi
- d))populyasiya və qrupların kəmiyyət dəyişiklikləri
- e) dəqiq məkanı

7.Sual: Əslində, müxtəlif təbii ekosistemlərin təbii sərhədləri müxtəlif dərəcədə ifadə oluna bilər, onlar hansılardır?

- a) yüksək təzadlıqla
- b) olduqca zəif
- c) praktiki surətdə olmaya da bilər
- d) cavabların heç biri
- e))bütün cavablar

8.Sual: ekosistem və qruplar, həqiqətən necə diskretdirlər?

- a))nisbi
- b) iqtisadi
- c) təbii
- d) cəmlə
- e) yerli

9.Sual: Ayrı-ayrı növ populyasiyalarının məkanca paylanması təsvirlərinin sadəcə şəkildə üst-üstə qoyulması nəticəsində vahid nə yaranır?

- a) təzad
- b))ekoloji kontinium
- c) ekoloji qrup
- d) qrup
- e) sistem

10.Sual: Ekoloji kontinium biotanın elə vəziyyətidir ki, növlər ... paylanırlar

- a)) müstəqil və fasiləsiz surətdə
- b) fasiləsiz surətdə
- c) müstəqil
- d) fasiləli
- e) tək-tək

11.Sual: Təbii ekosistemlərin əksəriyyəti hansı vəziyyəti tuturlar?

- a) sistem
- b) tək
- c))aralıq
- d) əsas
- e) köməkçi

13.Sual: Təbii ekosistemlərin əksəriyyəti aralıq vəziyyət tuturlar. Onlarında çox geniş dərəcədə dəyişən nədi?

- a) sərhədlərinin ifadə olunması dərəcəsi
- b) daxili qeyribircinslik
- c) növlərarası qarşılıqlı əlaqələr
- d) xüsusiyyətlərin emercenliyi
- e))cavabların hamısı

14.Sual: Ekosistemlərin (qrupların) sərhədlərinin tədqiqatçı tərəfindən seçilməsi subyektivliyini aradan qaldırmağa, riyazi yanaşma sayəsində onların ifadə olunması dərəcəsini qiymətləndirməyə hansı imkan verir?

- a))Təsnifat metodları
- b) ordinasıya
- c) sərhədlər
- d) bircinslik
- e) surət

15.Sual: Daha yüksək təsnifatı hansı metod verə bilər?

- a) Təbii
- b))klaster analiz
- c) Analiz
- d) Aralıq
- e) Heç biri

16.Sual: klaster analiz ingiliscə nə deməkdir?

- a))qrup,salxım
- b) dərəcə
- c) təkli,tək-tək
- d) qrup,köməkçi
- e) köməkçi

17.Sual: Son zamanlar bir çox ekoloqlar hansı klaster analizindən istifadə etməyə üstünlük verirlər?

- a) saylı
- b) saysız
- c) qarşılıqlı
- d) sadə
- e))nömrələnmiş

18.Sual: Nömrələnmiş klaster analizi ilə nələrin müqayisəsini aparmaq mümkündür?

- a))ayrı-ayrı müşahidə stansiyalarının
- b) qrupların

- c) birliklərin
- d) müşahidə stansiyalarının
- e) heç birin

19.Sual: Nömrələnmiş klaster analizi ilə nələrin müqayisəsini aparmaq mümkündür?

- a) qrupların
- b))ayrı-ayrı növlərin
- c) birliklərin
- d) növlərin
- e) stansiyaların

20.Sual: Müxtəlif stansiyalarda qrupların növ oxşarlığı dərəcəsini xarakterizə edən çoxlu sayda indekslərdən daha çox sadəsi və məşhuru hansıdır?

- a) Çekanovski əmsalı
- b) Klaster əmsalı
- c))Syorsen əmsalı
- d) Heç biri
- e) Hamısı

21.Sual: Miqdar verilənləri üçün (R- analiz zamanı) analoji göstərici hansı adı daşıyır?

- a))Çekanovski əmsalı
- b) Klaster əmsalı
- c) Syorsen əmsalı
- d) Heç biri
- e) Hamısı

22.Sual: Klaster analizindən nə vasitəsi kimi elmin müxtəlif sahələrində geniş istifadə edilir?

- a) təbii analiz
- b) sadə analiz
- c))topoloji analiz
- d) analoji analiz

e) iqtisadi analiz

23.Sual: Tək aparılmış ölçmələrin nəticələrinin verilənlərin seçilmiş siniflərindən birinə ayırıl-
edilməsi üçün həmçinin, çoxölçülü hansı analiz də olduqca faydalıdır ?

- a))diskriminant analiz
- b) təbii analiz
- c) sadə analiz
- d) analoji analiz
- e) iqtisadi analiz

24.Sual:)..... biotanın mühit amillərindən asılılıq xarakteristikalarını müəyyənləşdirməyə imkan
verir.

- a) diskriminant
- b) təbii analiz
- c) iqtisadi analiz
- d))Ordinasiya metodları
- e) Metodlar

25.Sual: Metrik dərəcələnmə metodlarına daxildir

- a) qeyri-xətti və ya qeyri-monoton dərəcələnmə, assimetrik matris analizi
- b) “Prokrustov analizi”
- c) açılış metodu
- d) üçölçülü açılış
- e))əsas

26.Sual: Metrik dərəcələnmə metodlarına daxildir

- a) qeyri-xətti və ya qeyri-monoton dərəcələnmə, assimetrik matris analizi
- b) açılış metodu
- c) “Prokrustov analizi”
- d) üçölçülü açılış
- e))əsas koordinatların analizi

27.Sual: Metrik dərəcələnmə metodlarına daxildir

- a) qeyri-xətti və ya qeyri-monoton dərəcələnmə, assimetrik matris analizi
- b) açılış metodu
- c) “Prokrustov analizi”
- d) üçölçülü açılış
- e))uyğunluq analizi

28.Sual: Metrik dərəcələnmə metodlarına daxildir

- a) qeyri-xətti və ya qeyri-monoton dərəcələnmə, assimetrik matris analizi
- b) açılış metodu
- c) Prokrustov analizi”
- d) üçölçülü açılış
- e))uyğunluğun trendsiz analizi

29.Sual: Metrik dərəcələnmə metodlarına daxil deyil (Çəki: 1)

- a) əsas komponentlərin analizi
- b) əsas koordinatların analizi
- c))“Prokrustov analizi”
- d) uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

30.Sual: Qeyri-metrik dərəcələnmə metodlarına daxildir: (Çəki: 1)

- a) qeyrimetrik dərəcələnmənin özü
- b) əsas koordinatların analizi
- c) Prokrustov analizi”
- d))Prokrustov analizi” uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

31.Sual: Qeyri-metrik dərəcələnmə metodlarına daxildir: (Çəki: 1)

- a) qeyri-xətti və ya qeyri-monoton dərəcələnmə, assimetrik matris analizi
- b) əsas koordinatların analizi
- c))“Prokrustov analizi”
- d) uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

32.Sual: Qeyri-metrik dərəcələnmə metodlarına daxildir: (Çəki: 1)

- a) dəyişənlər arasındakı
- b) əsas koordinatların analizi
- c))“Prokrustov analizi”
- d) uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

33.Sual: Çoxölçülü dərəcələnmə metodlarına daxildir (Çəki: 1)

- a) əsas komponentlərin analizi
- b) əsas koordinatların analizi
- c))“Prokrustov analizi”
- d) uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

34.Sual: Çoxölçülü dərəcələnmə metodlarına daxildir (Çəki: 1)

- a) əsas komponentlərin analizi
- b) əsas koordinatların analizi
- c))uyğunluğun çoxlu analizi
- d) uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

35.Sual: Çoxölçülü dərəcələnmə metodlarına daxildir (Çəki: 1)

- a) əsas komponentlərin analizi
- b) əsas koordinatların analizi

- c))fərdi məsafələrin dərəcələnməsi
- d) uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

36.Sual: Çoxölçülü dərəcələnmə metodlarına daxildir (Çəki: 1)

- a) əsas komponentlərin analizi
- b) əsas koordinatların analizi
- c))sərhəd şərtləri ilə dərəcələnmə
- d) uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

37.Sual: Çoxölçülü dərəcələnmə metodlarına daxildir (Çəki: 1)

- a) əsas komponentlərin analizi
- b) əsas koordinatların analizi
- c))qeyri-parametrik test
- d) uyğunluq analizi
- e) uyğunluğun trendsiz analizi

38.Sual: Müasir tipli nüvə reaktorları neçə halda qəza yaradır? (Çəki: 1)

- a))2
- b) 3
- c) 4
- d) 5
- e) 6

39.Sual: Hazırda atom reaktorlarının neçə tipi mövcuddur? (Çəki: 1)

- a))3
- b) 4
- c) 5
- d) 6
- e) 7

40.Sual: Atom müəssisələrində ən təhlükəli qəza hansı hesab edilir? (Çəki: 1)

- a))I dərəcəli soyutma dövrünün pozulması
- b) II dərəcəli soyutma dövrünün pozulması
- c) III dərəcəli soyutma dövrünün pozulması
- d) IV dərəcəli soyutma dövrünün pozulması
- e) V dərəcəli soyutma dövrünün pozulması

41.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “həddən artıq həssas” kateqoriyasına daxildir: (Çəki: 1)

- a) Moruq
- b))sidr ağacı
- c) Cökə
- d) Yasəmən
- e) Ardıc kolu

42.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “həddən artıq həssas” kateqoriyasına daxildir: (Çəki: 1)

- a))küknar
- b) Moruq
- c) Cökə
- d) Yasəmən
- e) Ardıc kolu

43.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “həddən artıq həssas” kateqoriyasına daxil deyil (Çəki: 1)

- a) sidr
- b) küknar
- c) şam
- d) saqqallı tozağacı
- e))Yasəmən

44.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “Həssaslara” daxildir (Çəki: 1)

- a))cökə
- b) küknar
- c) şam
- d) saqqallı tozağacı
- e) Yasəmən

45.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “Həssaslara” daxildir (Çəki: 1)

- a))muruq
- b) küknar
- c) şam
- d) saqqallı tozağacı
- e) Yasəmən

46.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “orta həssaslığa” malikdir (Çəki: 1)

- a) sidr
- b) küknar
- c) şam
- d) saqqallı tozağacı
- e))Yasəmən

47.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “orta həssaslığa” malikdir (Çəki: 1)

- a) sidr
- b) küknar
- c) şam
- d) saqqallı tozağacı
- e))ardıc kolu

48.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “Çox dözümlü”lərə aiddir (Çəki: 1)

- a) sidr
- b) küknar
- c) şam
- d) saqqallı tozağacı
- e))gərməşov

49.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “Çox dözümlü”lərə aiddir (Çəki: 1)

- a) sidr
- b) küknar
- c) şam
- d) saqqallı tozağacı
- e))biryuçına

50.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “Çox dözümlü”lərə aiddir (Çəki: 1)

- a) sidr
- b) küknar
- c) şam
- d) saqqallı tozağacı
- e))göyrüşyarpaqlı ağcaqayın

51.Sual: Qəbul edilmiş təsnifata görə ali bitkilərdən “Çox dözümlü”lərə aid deyil (Çəki: 1)

- a) gərməşov
- b))küknar
- c) biryuçına
- d) xaçgüllülər
- e) göyrüşyarpaqlı ağcaqayın

52.Sual: Ekoloji monitorinq vasitələrinin neçə növü vardır? (Çəki: 1)

- a))2
- b) 5
- c) 6
- d) 7
- e) 8

53.Sual: Ekoloji monitorinq vasitələrinin hansı növləri vardır? (Çəki: 1)

- a))kontakt və qeyri-kontakt
- b) nisbi v qeyri-nisbi
- c) maddi və qeyri-maddi
- d) əyani və qiyabi
- e) əsas və əlavə

54.Sual: Dolaylı ölçmə metodunda axtarılan parametr neçə mərhələdə təyin olunur? (Çəki: 1)

- a))bir neçə mərhələdə
- b) bir mərhələdə
- c) 2mərhələdə
- d) 3mərhələdə
- e) 4mərhələdə

55.Sual: Ətraf mühitin vəziyyətinə müşahidə və nəzarətin istənilən metodunun effektivliyi hansı göstəricilərin məcmusu ilə qiymətləndirilmir? (Çəki: 1)

- a))metodun konsentrasiyasının yüksək qiymətləndirilməsi
- b) alınan nəticələrin təkrarlanması,təyin etmənin həssaslığı
- c) elementin aşkar edilmə həddləri
- d) analizin yerinə yetirilməsinin ekspressliyi
- e) təyin etmənin selektivliyi və dəqiqliyi

56. Sual: Buger-Lambert-Ber qanunu: (Çəki: 1)

- a)) $D=abc$
- b) $C=da$
- c) $a=bc$
- d) $b=ac$
- e) $d=ac$

57 Sual: Buger-Lambert-Ber qanununda O nəyi ifadə edir? (Çəki: 1)

- a)) məhlulun optik sıxlığı
- b) məhlulun qatılığı]
- c) məhlulun həll olması
- d) məhlulun konsentrasiyası
- e) məhlulun forması

58 Sual: Buger-Lambert-Ber qanununda a-nəyi ifadə edir? (Çəki: 1)

- a)) müəyyən dalğa uzunluğunda udma əmsalı
- b) məhlulun qatılığı
- c) məhlulun sıxlığı
- d) məhlulun konsentrasiyası
- e) məhlulun həll olması

59 Sual: Buger-Lambert-Ber qanununda b-nəyi ifadə edir? (Çəki: 1)

- a)) küvetin qalınlığı
- b) məhlulun sıxlığı
- c) məhlulun konsentrasiyasını
- d) məhlulun həcmi
- e) məhlulun həll olmasını

60 Sual: Buger-Lambert-Ber qanununda c-nəyi ifadə edir? (Çəki: 1)

- a)) tədqiq olunan elementin konsentrasiyası
- b) məhlulun qatılığını
- c) məhlulun sıxlığını
- d) məhlulun həcmi

61 Sual: Buger-Lambert-Ber qanununda a və b-nin sabit qiymətində məhlulun optik sıxlığı ilə çirkləndiricinin konsentrasiyası arasındakı asılılıq necə olmalıdır? (Çəki: 1)

- xətti
- kvadratik
- əyri
- tərs
- asılılıq yoxdur

62 Sual: Lüminessent analiz prinsipindən istifadə edən cihazlar necə adlanır? (Çəki: 1)

- a.)spektroflüorimetrlər
  - i. fotometrik
  - ii. flüorimetrlər
- b. spektrometrlər
  - i. spektrlər

63 Sual: Müşahidələr hidroloji və hidrokimyəvi göstəricilərə əsasən su rejiminin əsas fazaları üzrə aparılan məntəqələr hansı kateqoriyaya daxildir? (Çəki: 1)

- a))IV
- b) I
- c) II
- d) III
- e) V

64 Sual: Suaxarlarının əksəriyyəti üçün suyun nümunələrinin götürülməsi (Çəki: 1)

- a))7
- b) 1
- c) 2
- d) 4
- e) 5

65 Sual: Müvəqqəti su axarlarında müşahidələrin sayı ildə neçə dəfədən çox deyil (Çəki: 1)

- a) 5-6
- b) 3-4
- c))1-2
- d) 4
- e) 5

66 Sual: Dağ rayonlarında su axarlarının növündən asılı olaraq, müşahidələrin sayı necə dəyişir?
(Çəki: 1)

- a))4-11
- b) 1-2
- c) 3-4
- d) 4-5
- e) 5-6

67 Sual: Torpağı çirkləndirən atmosfer tullantılarının tərkibində olan mürəkkəb üzvi birləşmələrə hansılar aiddir? (Çəki: 1)

- a) benzol
- b) piridin
- c) fenol
- d) qarışqa turşusu
- e))piridin, fenol, benzol

68 Sual: Torpaqların antropogen çirklənməsinin neqativ fəsadları artıq hansı səviyyədə özünü büruzə verir? (Çəki: 1)

- a) bölgə
- b) rayon
- c) qəsəbə
- d) əyalət
- e))regional və hətta qlobal

69Sual: Torpaqların çirklənmə vəziyyəti və proqnozu nəyə əsaslanmamalıdır? (Çəki: 1)

- a) yalnız torpaqların nümunə analizinə
- b) suyun analizinə
- c) biosferin analizinə
- d) coğrafi analizə
- e) biokimyəvi analizə

70Sual: Şəhərlərdə və ətraf ərazilərdə torpaqların ağır metallarla çirklənmə səviyyəsi üzrə aparılan müşahidələr hansı xarakteri daşıyır? (Çəki: 1)

- a) müşahidə
- b) ekspedisiya
- c) təcrübə
- d) analiz
- e) heç bir xarakter daşımır

71Sual: Hansı metod maddədə baş verən fiziki-kimyəvi proseslərdən asılı olaraq, elektrodun potensialının dəyişməsinə əsaslanır? (Çəki: 1)

- a) analiz
- b) Potensiometrik
- c) müşahidə
- d) təcrübə
- e) qeyri-kontakt

72Sual: Hansı metodun əsasını çoxlu sayda kation və anionlara yönəlmiş ionselektiv elektrodların reaksiyası təşkil edir? (Çəki: 1)

- a) analiz
- b) müşahidə
- c) təcrübə
- d) İonometrik

e) kontakt

73Sual: Hansı metod elektrik keçiriciliyinin və dielektrik nüfuzluğunun maddənin konsentrasiyası və onun komponentlərinin təbiətindən asılılığına əsaslanır? (Çəki: 1)

- a) analiz
- b) təcrübə
- c))Konduktometrik
- d) müşahidə
- e) kontakt

74Sual: Hansi metodda cıvə damcılayıcı elektrodda analiz edilən birləşmənin bərpa olunma prinsipi tətbiq edilir? (Çəki: 1)

- a) analiz
- b))polyaroqrafik
- c) təcrübə
- d) kontakt
- e) müşahidə

75Sual: Hansı analiz rentgen şüalanmasının təsiri altında müxtəlif element və maddələrin spektrlərinin alınmasına əsaslanır? (Çəki: 1)

- a) təcrübə analiz
- b) müşahidə analiz
- c) kontakt analiz
- d))rentgenspektral analiz
- e) qeyri kontakt analiz

76Sual: Hansı sahələr geniş informasiya göstəricilərinə və obyektin maddəsi ilə qarşılıqlı təsirlərin müxtəlif effektlərinə malikdirlər? (Çəki: 1)

- a))zondlayıcı sahələr
- b) müşahidə sahələri
- c) təcrübə sahələri

- d) analiz sahələri
- e) kontakt sahələri

77Sual: Qeyri-kontakt nəzarət vasitələrinin işləmə prinsipi şərti olaraq hansı nəzarətə bölünürlər?
(Çəki: 1)

- a))aktiv və passiv
- b) müəyyən və qeyri müəyyən
- c) əsas və əlavə
- d) mühim və qeyri mühim
- e) lazımlı və lazımsız

78Sual: Hansı nəzarət obyektinin özündən gələn zondlayıcı sahənin qəbulu ilə həyata keçirilir?
(Çəki: 1)

- a))passiv
- b) müəyyən
- c) əsas
- d) əlavə
- e) qeyri müəyyən

79Sual: Hansı nəzarət mənbə tərəfindən yaradılan əks olunmuş, keçən və ya yenidən şüalandırılan zondlayıcı sahələrin qəbuludur? (Çəki: 1)

- a) əsas
- b) əlavə
- c) müəyyən
- d))aktiv
- e) qeyri müəyyən

80Sual: Atmosferin qeyri-kontakr nəzarəti hansı metodları vasitəsilə həyata keçirilir?
(Çəki: 1)

- a))radioakustik və lidar metodları
- b) passiv və aktiv

- c) müəyyən və qeyri müəyyən
- d) əsas və əlavə
- e) kontakt və qeyri kontakt

81 Sual: Hansı dalğalar yağıntıların, buludların, atmosferin turbulentiyyəsinin tədqiqi üçün tətbiq edilir? (Çəki: 1)

- a) uzununa
- b) eninə
- c) santimetrlik dalğalar
- d) üfüqi
- e) şaquli

82 Sual: Hansı metodların tətbiq sahəsi hava mühitinin nisbətən lokal həcmi ilə məhdudlaşır? (Çəki: 1)

- a) radioakustik
- b) analiz
- c) müşahidə
- d) təcrübə
- e) analiz

83 Sual: Hansı zondlamanın üstünlüyü onun monoxromatikliyi, koherentliyi və spektri dəyişmək imkanındır? (Çəki: 1)

- a) lidar
- b) dəyişkən
- c) əlavə
- d) əsas
- e) müəyyən

84 Sual: Hansı zondlamanın əsas çatışmazlığı buludların təsiri nəticəsində Yerdən atmosferin zondlanma hündürlüyünün məhdudluğudur? (Çəki: 1)

- a) əsas
- b))lidar
- c) əlavə
- d) dəyişkən
- e) müəyyən

85 Sual: Hansı metod görünən diapazondan başlamış metrlik diapazona kimi zondlayıcı dalğalarla eyni zamanda həyacanlamaları, temperaturu və duzluluğa nəzarətməyə imkan verir? (Çəki: 1)

- a))Radioparlaqlıq
- b) əsas
- c) əlavə
- d) müəyyən
- e) dəyişkən

86 Sual: Hansı metodun mahiyyəti həyacalanmış səthdən əks olunan siqnalın (qəbulu və emal olunmasından ibarətdir.? (Çəki: 1)

- a) analiz
- b))radiolokasiya metodunun
- c) təcrübə
- d) müşahidə
- e) kontakt

87 Sual: Hansı metodun əsasını neftin optik dalğaları udması və neftin yüngül və ağır fraksiyalarının işıqlanma spektrlərinin fərqlənməsi təşkil edir? (Çəki: 1)

- a))flüoressent
- b) udulma
- c) əksolunma
- d) fərqlənmə
- e) aydınlatma

88 Sual: Səs-küyün, infrasəsin və vibrasiyanın ölçülməsi üçün hansı aparaturadan istifadə edilir?
(Çəki: 1)

- a) yerli
- b) regional
- c))xarici
- d) qlobal
- e) əsas

89 Sual: Küyölçənlər, spektrometrlər, zolaqlı filtrlər, vibrovericilər hansı aparaturaya? aid edilirlər (Çəki: 1)

- a) yerli
- b) regional
- c) qlobal
- d))xarici
- e) əsas

90 Sual: EAN-nın aparatur təminatında neçə istiqamət mövcuddur? (Çəki: 1)

- a) 4
- b))2
- c) 5
- d) 6
- e) 7

91 Sual: Müxtəlif növ obyektlərin böyük sayda göstəricilərinə nəzarət etməyə imkan verən ümumi təyinatlı cihazların buraxılması EAN-nın aparatur təminatında hansı istiqamətə aiddir?
(Çəki: 1)

- a))1
- b) 4
- c) 5
- d) 6
- e) 7

92Sual: EAN-nın aparatür təminatında hansı istiqamətistiqamət konkret obyektə konkret agentin təyin edilməsi üçün xüsusi cihazların istehsalına yönəlmişdir? (Çəki: 1)

- a))2
- b) 4
- c) 5
- d) 6
- e) 7

93 Sual: Analitik kompleksin yaradılmasının uğurlu nümunəsi kimi nəyi göstərmək olar? (Çəki: 1)

- a))İnlan”ekoloji-analitik nəzarətin çoxməqsədli laboratoriya avtomatlaşdırılmış sistemini
- b) yeni yaranmış sistemi
- c) ən çox istifadə olunan sistemi
- d) qlobal əhəmiyyətli sistemi
- e) yerli və regional sistemi

94Sual: Atmosfer havasının vəziyyətinin monitorinqi neçə sistemə bölünür.? (Çəki: 1)

- a) beş
- b))iki
- c) yeddi
- d) səkkiz
- e) doqquz

95Sual: Atmosfer havasının vəziyyətinin monitorinqi hansı iki sistemə bölünür? (Çəki: 1)

- a))müşahidə və nəzarət
- b) təcrübə və analiz
- c) analiz və müşahidə
- d) təcrübə və nəzarət
- e) müşahidə və təcrübə

96Sual: Atmosfer havasının vəziyyətinin monitorinqi konkret çirklənmə mənbələrinin təsiri altında yerləşməyən şəhərlərdə, yaşayış məntəqələrində və ərazilərdə atmosfer havasının keyfiyyəti üzərində müşahidəni təmin edir? (Çəki: 1)

- a) beşinci sistem
- b) ikinci sistem
- c) altıncı sistem
- d) yeddinci sistem
- e) səkkizinci sistem

97Sual: Müşahidə məntəqəsində məcburi qaydada əsasən havanı daha çox çirkləndirən hansı maddələrdən ölçülür? (Çəki: 1)

- a) 1-2 km²
- b) 2-3 km²
- c) 0.5-1 km²
- d) 5-10 km²
- e) 3-4km²

98Sual: Müşahidə məntəqəsində məcburi qaydada əsasən havanı daha çox çirkləndirən hansı maddələrdən ölçülür? (Çəki: 1)

- a) NO, SiO₂
- b) FeO, Na₂O
- c) toz, SO₂, CO, NO_x
- d) K₂O, CO, NO
- e) FeO, CO, NO

99Sual: Müşahidə məntəqələri üçün bir qayda olaraq neçə müşahidə proqramı təyin edilir? (Çəki: 1)

- a) üç
- b) beş

- c) altı
- d) yeddi
- e) səkkiz

100Sual: Müşahidə məntəqələri üçün bir qayda olaraq təyin edilən müşahidə proqramlarına aşağıdakılardan hansı aiddir? (Çəki: 1)

- a) müəyyən
- b) əsas
- c))tam
- d) əlavə
- e) qeyri müəyyən

101Sual: Müşahidə məntəqələri üçün bir qayda olaraq təyin edilən müşahidə proqramlarına aşağıdakılardan hansı aiddir? (Çəki: 1)

- a) əsas
- b))natamam
- c) əlavə
- d) müəyyən
- e) qeyri müəyyən

102Sual: Müşahidə məntəqələri üçün bir qayda olaraq təyin edilən müşahidə proqramlarına aşağıdakılardan hansı aiddir? (Çəki: 1)

- a))qısaldılmış
- b) əsas
- c) əlavə
- d) müəyyən
- e) qeyri müəyyən

103Sual: Hansı proqram üzrə aparılan müşahidələr havanın tərkibində həm əsas, həm də spesifik çirkləndirici maddələrin ölçmələrini nəzərdə tutur? (Çəki: 1)

- a) beşinci

- b))birinci
- c) dördüncü
- d) altıncı
- e) yeddinci

104Sual: Havanın temperaturu neçə dərəcədən aşağı olan rayonlarında, müşahidələr qısaltılmış proqram üzrə bazar günündən başqa hər gün aparılır? (Çəki: 1)

- a))45°
- b) 54°
- c) 70 °
- d) 80 °
- e) 90 °

105Sual: səyyar laboratoriya ildə təqribən neçə nümunə götürmək gücünə malikdir? (Çəki: 1)

- a) 1000
- b) 2000
- c) 3000
- d) 4000
- e))5000

106Sual: Maksimal çirklənmə zonasında havanın ən azı neçə nümunəsi götürülür? (Çəki: 1)

- a) 45
- b) 55
- c))60
- d) 75
- e) 85

107Sual: Məşəlti müşahidələr zamanı hava nümunələrinin götürülməsi eyni zamanda ən azı neçə nöqtədə aparılır? (Çəki: 1)

- a) 1
- b) 2

- c))3
- d) 4
- e) 5

108Sual: Məşəltı müşahidələr zamanı hava nümunələrinin götürülməsi eyni zamanda ən azı üç nöqtədə neçə dəqiqə ərzində aparılır? (Çəki: 1)

- a))20-30
- b) 35-40
- c) 45-50
- d) 55-60
- e) 65-70

109Sual: Məşəltı müşahidələr zamanı hava nümunələrinin götürülməsi yer səthindən neçə metr hündürlükdə aparılır? (Çəki: 1)

- a) 2
- b) 3
- c) 1
- d))1.5
- e) 4

110Sual: İş günü ərzində məşəl altında ardıcıl olaraq neçə nöqtədə nümunə götürmək olar.? (Çəki: 1)

- a) 1-2
- b) 3-4
- c) 4-5
- d))5-8
- e) 3-6

111Sual: Atmosfer havasının keyfiyyətinin analizinin əsas elementlərindən biri nədir? (Çəki: 1)

- a) keyfiyyətin analizi
- b))nümunələrin götürülməsi

- c) atmosferin analizi
- d) keyfiyyətin ölçülməsi
- e) hündürlüyün ölçülməsi

112Sual: Uducu cihazdan havanın keçirilməsi nəticəsində uducu mühitdə analiz edilən maddənin nə aparılır? (Çəki: 1)

- a))konsentrləşdirilməsi
- b))utilizasiyası
- c))ölçülməsi
- d))analizi
- e))götürülməsi

113Sual: Maddənin konsentrasiyasının həqiqi qiymətinin təyin edilməsi üçün, havanın sərfi dəqiqədə neçə litrlərlə olmalıdır? (Çəki: 1)

- a))on və otuz
- b))on və yüz
- c))on və əlli
- d))on və altmış
- e))on və yetmiş

114Sual: Nümunələr: (Çəki: 1)

- a))birdəfəlik və ortasutkalıq olurlar
- b))dəqiq və qeyri-dəqiq olurlar
- c))düzgün və qeyri-düzgün olurlar
- d))bərabər və qeyri-bərabər olurlar
- e))tam və qeyri-tam olurlar

115Sual: Ekoloji monitoring sistemi hansı 2 məsələni həll edir ? (Çəki: 1)

- a))dərketmə və idarəetmə
- b))ekoloji,bioloji,sosial
- c))texnogen,bioloji,monitorinq
- d))texnogen,bioloji,ekoloji
- e))sosial,ictimai,ekoloji

116Sual: Ekoloji monitoring hansı məsələləri həll edir ? (Çəki: 1)

- a) ekoloji,bioloji
- b) sosial,ekoloji
- c))dərketmə
- d) sosial,bioloji
- e) texnogen,sosial

117Sual: Ekoloji monitoring hansı məsələləri həll edir ? (Çəki: 1)

- a) ekoloji,bioloji
- b) sosial,ekoloji
- c) sosial,bioloji
- d))idarəetmə
- e) texnogen,sosial

118Sual: Ekoloji idarəetmənin məsələləri : (Çəki: 1)

- a) ekoloji
- b))ekosistemdə dayanıqlı vəziyyətlərin axtarılması və dəstəklənməsi
- c) sosial
- d) bioloji
- e) texnogen

119Sual: Atmosferin öyrənilməsinin ilk cəhətləri kim tərəfindən edilmişdir ? (Çəki: 1)

- a))M.V.Lomonosov
- b) Ç.Darvin
- c) Hekkel
- d) Kuri
- e) Lamark

120Sual: Ekoloji monitoring vasitələrinin neçə növü vardır? (Çəki: 1)

- a))2
- b) 5
- c) 6
- d) 7
- e) 8

121Sual: Ekoloji monitoring vasitələrinin hansı növləri vardır? (Çəki: 1)

- a))kontakt və qeyri-kontakt
- b) nisbi və qeyri-nisbi
- c) maddi və qeyri-maddi
- d) əyani və qiyabi
- e) əsas və əlavə

122Sual: Dolaylı ölçmə metodunda axtarılan parametr neçə mərhələdə təyin olunur? (Çəki: 1)

- a))bir neçə mərhələdə
- b) bir mərhələdə
- c) 2 mərhələdə
- d) 3 mərhələdə
- e) 4 mərhələdə

123Sual: Ətraf mühitin vəziyyətinə müşahidə və nəzarətin istənilən metodunun effektivliyi hansı göstəricilərin məcmusu ilə qiymətləndirilmir? (Çəki: 1)

- a))metodun konsentrasiyasının yüksək qiymətləndirilməsi
- b) alınan nəticələrin təkrarlanması,təyin etmənin həssaslığı
- c) elementin aşkar edilmə həddləri
- d) analizin yerinə yetirilməsinin ekspressliyi
- e) təyin etmənin selektivliyi və dəqiqliyi

124 Sual: Buger-Lambert-Ber qanunu: (Çəki: 1)

- a)) $D=abc$
- b) $C=da$

- c) $a=bc$
- d) $b=ac$
- e) $d=ac$

125 Sual: Buger-Lambert-Ber qanununda O nəyi ifadə edir? (Çəki: 1)

- a))məhlulun optik sıxlığı
- b) məhlulun qatılığı
- c) məhlulun həll olması
- d) məhlulun konsentrasiyası
- e) məhlulun forması

126 Sual: Su axını vasitəsilə daşınan orqanizmlərin qrupu hansıdır (Çəki: 1)

- a) hidrofob
- b) hidrofil
- c) hidrosob
- d) hidrobol
- e))drift

127 Sual: Müşahidələrin təşkilinin əsas prinsipi, onların : (Çəki: 1)

- a) dəqiqliyidir
- b) düzgünlüyüdür
- c))kompleksliyidir
- d) əhatəlilyidir
- e) tamlığıdır

128 Sual: Səth sularının çirklənməsinin müşahidəsi üzrə təşkil edilən işlərin mühüm mərhələlərindən biri : (Çəki: 1)

- a))müşahidə məntəqəsinin yerinin seçilməsidir
- b) müşahidələrin təşkilidir
- c) müşahidələrin düzgünlüyüdür
- d) müşahidələrin dəqiqliyidir

e) müşahidələrin kompleksliliyidir

129 Sual: Su hövzələrinin və su axarlarının keyfiyyətinin müşahidə məntəqələri neçə kateqoriyaya bölünür? (Çəki: 1)

- a) bir
- b) iki
- c) üç
- d) dörd
- e) beş

130 Sual: Su hövzələrinin və su axarları sahələrinin ilkin tədqiqatları məqsədlərindən biri aşağıdakılardan hansı deyil? (Çəki: 1)

- a) su obyektinin vəziyyətinin müəyyən edilməsi
- b) su istifadəçiləri haqqında məlumatların toplanması və analizi,
- c) iş proqramının tərtib edilməsi
- d) çirklənmə mənbələrinin su hövzələrinə və ya su axarlarına axıdılan çirkab sularının miqdarı, tərkibi və atılma rejiminin aşkar edilməsi
- e) su hövzələrinin təmizlənməsi

131 Sual: Su hövzələrinin və su axarları sahələrinin ilkin tədqiqatları məqsədlərindən biri aşağıdakılardan hansı deyil? (Çəki: 1)

- a) çirklənmə mənbələrinin su hövzələrinə və ya su axarlarına axıdılan çirkab sularının miqdarı, tərkibi və atılma rejiminin aşkar edilməsi
- b) iş proqramının tərtib edilməsi
- c) su hövzələrinin çirkləndirilməsi
- d) su obyektinin vəziyyətinin müəyyən edilməsi
- e) su istifadəçiləri haqqında məlumatların toplanması və analizi

132 Sual: Su hövzələrinin və su axarları sahələrinin ilkin tədqiqatları məqsədlərindən biri aşağıdakılardan hansı deyil? (Çəki: 1)

- a) su istifadəçiləri haqqında məlumatların toplanması və analizi

- b))su hövzələrinin yenidən bərpası
- c) iş programının tərtib edilməsi
- d) su obyektinin vəziyyətinin müəyyən edilməsi
- e) çirklənmə mənbələrinin su hövzələrinə və ya su axarlarına axıdılan çirkab sularının miqdarı, tərkibi və atılma rejiminin aşkar edilməsi

133 Sual: Əldə olunan materiallar əsasında su hövzəsinin, su axarının və ya onların hissələrinin, üzərində çirklənmə mənbələri və çirkab suların axıdılma yerləri qeyd edilmiş nələr tərtib edilir? (Çəki: 1)

- a))xəritə-sxemləri
- b) cədvəllər
- c) qrafiklər
- d) planlar
- e) sxemlər

134 Sual: Müşahidə məntəqələri çayda su rejimini tədqiq edən neçə yerdən ibarət olur? (Çəki: 1)

- a))bir neçə
- b) bir
- c) iki
- d) üç
- e) dörd

135 Sual: Müşahidə məntəqəsinin çayda su rejimini tədqiq edən yeri dedikdə nə nəzərdə tutulur? (Çəki: 1)

- a) su axını
- b) su məntəqəsi sahəsi
- c))su hövzəsi və ya su axarının şərti en kəsiyi
- d) çay hövzəsi
- e) çay axın rejimi

136 Sual: 5 m dərinliyə kimi su səthində neçə üfüq quraşdırılır? (Çəki: 1)

- a))1
- b) 3
- c) 4
- d) 5
- e) 6

137 Sual: Dərinlik 5-dən 10 m-ə kimi olduqda neçə üfûq yerləşdirilir? (Çəki: 1)

- a) 5
- b) 4
- c) 3
- d))2
- e) 1

138 Sual: Dərinlik 10 m-dən çox olduqda neçə üfûq yerləşdirilir? (Çəki: 1)

- a))3
- b) 5
- c) 6
- d) 7
- e) 8

139 Sual: Səthdə və dibin yaxınlığında üfûqlər nə zaman yerləşdirilir? (Çəki: 1)

- a))dərinlik 5-dən 10 m-ə kimi olduqda
- b) dərinlik 6-dən 12 m-ə kimi olduqda
- c) dərinlik 7-dən 13m-ə kimi olduqda
- d) dərinlik 8-dən 14m-ə kimi olduqda
- e) dərinlik 0-dan 5m-ə kimi olduqda

140 Sual: Səthdə, su obyektinin ortasında və dib yaxınlığında üfûqlər nə zaman yerləşdirilir? (Çəki: 1)

- a) dərinlik 2m-dən çox olduqda
- b) dərinlik 5m-dən çox olduqda

- c) dərinlik 7m-dən çox olduqda
- d) dərinlik 8m-dən çox olduqda
- e))dərinlik 10 m-dən çox olduqda

141 Sual: Səthdə, 10, 20, 50, 100m dərinlikdə və dib yaxınlığında üfüqlər nə zaman yerləşdirilir? (Çəki: 1)

- a))Dərinlik 100 m-dən artıq olduqda
- b) dərinlik 20m-dən artıq olduqda
- c) dərinlik 50m-dən artıq olduqda
- d) dərinlik 80m-dən artıq olduqda
- e) dərinlik 70m-dən artıq olduqda

142 Sual: Çayda su rejiminin tədqiq edildiyi hər bir yerdən kimyəvi analiz üçün götürülən suyun həcmi neçə litr təşkil edir? (Çəki: 1)

- a) 1-2
- b) 3-4
- c) 4-5
- d) 5-6
- e))7-8

143 Sual: Makrofitlər hansı qrupa daxildir (Çəki: 1)

- a))fitobentos
- b) hidrofil
- c) hidrofob
- d) hidrosob
- e) hidrobol

144 Sual: Ordinasiya sözü latıncadan tərcümədə nə deməkdir (Çəki: 1)

- a))qaydaya salma
- b) tərtib etmək
- c) bölüşdürmək
- d) sıralamaq
- e) təmizləmək

145 Sual: Biotaya həqiqi təsiri müəyyən edən amillr üzrə sonra nə yerinə yetirilir (Çəki: 1)

- a))reqresiya analizi
- b) təcrübə
- c) müşahidə
- d) canlandırma
- e) qeyd etmə

146 Sual: Əsas komponentlərin analizi,uyğunluq analizi,uyğunluğun trendsiz analizi hansı dərəcələnmə metodlarına daxildir (Çəki: 1)

- a))metrik
- b) bioloji
- c) kimyəvi
- d) mexaniki
- e) miqyaslı

147 Sual: Qeyri-metrik dərəcələnmə,qeyri-xətti dərəcələnmə,assimmetrik matris analizi,açılış metodu hansı dərəcələnmə metoduna aiddirlər (Çəki: 1)

- a))qeyri-metrik
- b) bioloji
- c) kimyəvi
- d) mexaniki
- e) miqyaslı

148Sual: Kanonik korrelyasiya,uyğunluğun çoxlu analizi,üçölçülü açılış hans dərəcələnmə metodlarına daxildir (Çəki: 1)

- a))çoxölçülü dərəcələnmə
- b) bioloji
- c) kimyəvi
- d) mexaniki
- e) miqyaslı

149 Sual: Qrupdaki növlərin miqdarı nədir (Çəki: 1)

- a))növlə bolluğu
- b) növləmələgəlmə
- c) dərəcələnmə
- d) analiz
- e) təcrübə

150 Sual: İnsan da daxil olmaqla canlı orqanizmlərin əksəriyyəti (Çəki: 1)

- a))aerobdurlar
- b) qarışıqdırlar
- c) istifadəçidilər
- d) məhsuldardılar
- e) təşkilədidilər

151 Sual: Ətraf mühitin təhlilində başlıca məqsəd nədir? (Çəki: 1)

- a))antropogen faktorların biosferin elementlərinə təsirini öyrənməkdir
- b) atmosferdəki dəyişiklikləri öyrənməkdir
- c) okeanlardakı bioaləmi öyrənməkdir
- d) antropogen təsirin qarşısını almağa yönəldilmiş tədbirdir
- e) ətraf mühitin təbii elementlərindən səmərəli istifadədir

152 Sual: Ətraf mühitin vəziyyətini öyrəndikdə və monitorinqini təşkil etdikdə hansı məsələləri aydınlaşdırmaq lazımdır? (Çəki: 1)

- a) biosferin hal-hazırdakı vəziyyətini və baş verə biləcək dəyişikliklər
- b) biosferdə mümkün olan dəyişikliklərin səbəbləri və zərərli təsirlərin mənbələri
- c) ətraf mühit üçün xoşagəlməz təsirlər
- d) biosfer üçün ekoloji rezervlər
- e))bütün variantlar doğrudur

153 Sual: Havanın çirklənməsinin təhlilində əsas məqsəd nədir? (Çəki: 1)

- a))kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri haqqında informasiyanın alınmasıdır
- b) havaya atılan zərərli qazların təsirini ölçməkdir
- c) havadakı nəmliyi təhlil zamanı ölçməkdir
- d) havadakı oksigen qazının necə dəyişməsinə müşahidə etməkdir
- e) yalnız meteoroloji şəraitin dəyişməsinə ölçməkdir

154 Sual: Havadakı nəmlik nəticəsində nə əmələ gələ bilər? (Çəki: 1)

- a))azot turşusu
- b) kükürd turşusu
- c) sulfat turşusu
- d) karbonat turşusu
- e) fosfat turşusu

155 Sual: Kükürdün dioksidindən nə əmələ gələ bilər? (Çəki: 1)

- a) azot turşusu
- b))kükürd turşusu
- c) sulfat turşusu
- d) karbonat turşusu
- e) fosfat turşusu

156 Sual: Kalorimetrik təyinat aparıldıqda qatılığı təyin etmək üçün neçə litr nümunə tələb olunur? (Çəki: 1)

- a))1-2 l
- b) 0.3-0.5 l
- c) 0.1-0.2 l
- d) 0.5-0.7 l
- e) 0.4-0.6 l

157 Sual: Aktivasiya təhlil üsulları hansı vasitələrlə yerinə yetirilir? (Çəki: 1)

- a))kimyəvi və alətlər
- b) fiziki və kimyəvi

- c) fiziki
- d) kimyəvi
- e) alətlərlə

158 Sual: Havanın təhlil üsullarından biri yalnızdır: (Çəki: 1)

- a) fiziki-nüvə təhlil üsulları
- b) məsafədən təhlil üsulları
- c) OJC – spektroskopiya üsulu
- d) məsafədən zondlanma aktiv üsulları
- e))radioaktiv şüalandırma üsulları

159 Sual: Eri gölünə tökülən və onu daha çox çirkləndirən çay hansıdır? (Çəki: 1)

- a))Detroyt
- b) Lena
- c) Dnepr
- d) Dunay
- e) Qanq

160 Sual: Suların kimyəvi çirklənməsi neçə yerə ayrılır? (Çəki: 1)

- a))3
- b) 4
- c) 2
- d) 5
- e) 6

161 Sual: Karbohidrogenlərlə çirklənmə əsasən harada daha aktivdir? (Çəki: 1)

- a))neft çıxarma, neftin dənizlə daşınması və neft məhsullarının istifadə olunduğu ərazilər
- b) qurğuşun istifadə olunan ərazilər
- c) civə çıxarılan ərazilərdə
- d) polimetal çıxarılan ərazilərdə
- e) molibden çıxarılan ərazilərdə

162 Sual: Hər il Dünya okeanına neçə ton neft axıdır? (Çəki: 1)

- a))5 mln. t
- b) 4 mln. t
- c) 3 mln. t
- d) 2 mln. t
- e) 6 mln. t

163 Sual: Şimal qütbün dənizlərini çirkləndirən əsas səbəb nədir? (Çəki: 1)

- a))Çaylar
- b) cərəyanlar
- c) küləklər
- d) orada yaşayan canlılar
- e) neftlə çirklənmə

164 Sual: İstiliyin ətraf mühitə atılması biosenozların məhvinə gətirən çirkləndirmənin hansı növüdür? (Çəki: 1)

- a))fiziki
- b) kimyəvi
- c) yuyucu maddələrlə çirklənmənin
- d) pestisidlə çirklənmənin
- e) fiziki-kimyəvi

165 Sual: Biosenozların həyatını ciddi təhlükə qarşısında qoyan nədir? (Çəki: 1)

- a))elektrik və atom stansiyalarının kollektorlarının soyudulması üçün istifadə olunan suyun dənizlərə axıtılmasıdır
- b) güclü yağışların yağmasıdır
- c) temperaturun sabit qalmasıdır
- d) cərəyanların hərəkətidir
- e) dənizdə yosunların olmamasıdır

166 Sual: İstiliklə çirklənmə suda olan hansı qazların miqdarının azalmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- a))azot və karbon
- b) azot
- c) karbon
- d) oksigen
- e) təsirsiz qazlar

167 Sual: Dəniz suyunda həll olmuş oksigenin qatılığını təyin etmək üçün hansı empirik asılılıqdan istifadə olunur? (Çəki: 1)

[O₂ həll olmuş] = 80 / 0.2t-7.1 a))

[O₂ həll olmuş] = 90 / 0.3t-8.1 b)

[O₂ həll olmuş] = 70 / 0.1t-6.1 c)

[O₂ həll olmuş] = 60 / 0.3t-9.1

[O₂ həll olmuş] = 50 / 0.2t-8.1

d)

e)

168 Sual: İstiliklə çirklənmə suda olan hansı qazların miqdarının azalmasına səbəb olur? (Çəki: 1)

- a))azot və karbon
- b) azot
- c) karbon
- d) oksigen
- e) təsirsiz qazlar

169 Sual: Suda temperaturun həddindən artıq artması onda olan nəyin qatılığının azalması ilə nəticələnir? (Çəki: 1)

- a))kalsium ionlarının
- b) sulfat turşusunun
- c) cıvənin
- d) karbonun
- e) azotun

170 Sual: Əvvəllər tədqiq olunmuş ərazilərin torpaqlarının ağır metallarla çirklənmə səviyyəsi üzrə təkrar müşahidələri neçə ildən sonra həyata keçirilir? (Çəki: 1)

- a) 1-2
- b) 2-3
- c) 3-4
- d) 4-5
- e))5-10

171 Sual: Torpaqların ətraflı tədqiqatları zamanı vahid çirklənmə mənbəyi ətrafında sahəni neçə dəfə keçmək kifayətdir? (Çəki: 1)

- a))bir-iki
- b) iki-üç
- c) üç-dörd
- d) dörd-beş
- e) beş-altı

172 Sual: verilmiş rayon üçün tipik olan, torpaq və relyef şəraiti, bitkiləri və fiziki-coğrafi mühitin digər komponentləri daim təkrarlanan sahə necə sahə adlanır? (Çəki: 1)

- a))əsas sahə
- b) baş sahə
- c) orta sahə
- d) normal sahə
- e) düzgün sahə

173 Sual: Ağır metallar bir qayda olaraq səthdən birinci neçə sm-də toplanır? (Çəki: 1)

- a))2-5
- b) 1-2
- c) 3-4
- d) 4-5
- e) 5-6

174 Sual: Birləşdirilmiş nümunə bir qayda olaraq hansı metod ilə itərtib edilir.? (Çəki: 1)

- a))konvert metodu ilə
- b) analiz metodu ilə
- c) təcrübə metodu ilə
- d) funksiya metodu ilə
- e) daxili metod ilə

175 Sual: Konvert metodu ilə nümunələrin seçilməsi hansı dərinlikdə aparılır? (Çəki: 1)

- a) 10sm
- b))20sm
- c) 30sm
- d) 40sm
- e) 50sm

176 Sual: Ağır metallarla torpaqların çirklənmələrinin tədqiqi zamanı ağır metallarla çirklənmələrin tərtib edilən xüsusi xəritələri necə adlanır? (Çəki: 1)

- a))torpaq texniki kimyəvi xəritələri
- b) texniki xəritələr
- c) torpaq xəritələri
- d) kimyəvi xəritələr
- e) düzgün xəritələr

177 Sual: Çirklənmə xəritələri hansı xəritələr qrupuna aid edilir? (Çəki: 1)

- a) texniki xəritələr
- b) tematik xəritələr
- c) əsas xəritələr
- d) əlavə xəritələr
- e) dünya xəritələri

178 Sual: Çirklənmiş torpaqların xəritəsinin tərtib edilməsi prosesində ilk mərhələ hansıdır? (Çəki: 1)

- a) torpaqların çirklənmə dərəcəsi şkalasının işlənməsi
- b) topoqrafik xəritənin hazırlanması
- c) çöl işləri
- d) topoqrafik əsasa çəkilmə
- e) xəritələrin tədqiqi

179 Sual: Çirklənmiş torpaqların xəritəsinin tərtib edilməsi prosesində ikinci mərhələ hansıdır? (Çəki: 1)

- a) torpaqların çirklənmə dərəcəsi şkalasının işlənməsi
- b) topoqrafik xəritənin hazırlanması
- c) çöl işləri
- d) topoqrafik əsasa çəkilmə
- e) xəritələrin tədqiqi

180 Sual: Çirklənmiş torpaqların xəritəsinin tərtib edilməsi prosesində dördüncü mərhələ hansıdır? (Çəki: 1)

- a) torpaqların çirklənmə dərəcəsi şkalasının işlənməsi
- b) topoqrafik xəritənin hazırlanması
- c) çöl işləri
- d) topoqrafik əsasa çəkilmə
- e) xəritənin və torpaqların çirklənmə şərtlərini xarakterizə edən əlavə işarələnmələrin tərtib edilməsi

181 Sual: Zəif çirklənmiş torpaqlarda çirklənmə dərəcəsi neçədir? (Çəki: 1)

- a) 10
- b) 20
- c) 30
- d) 15
- e))1-3

182 Sual: Orta çirklənmiş torpaqlarda çirklənmə dərəcəsi neçədir? (Çəki: 1)

- a) 10
- b) 20
- c) 30
- d) 15
- e))3-5

183 Sual: Güclü çirklənmiş torpaqlarda çirklənmə dərəcəsi neçədən böyükdür? (Çəki: 1)

- a) 1-dən
- b) 2-dən
- c) 3-dən
- d) 4-dən
- e))5-dən

184 Sual: Çirklənməmiş torpaqlarda çirklənmə dərəcəsi neçədən kiçikdir? (Çəki: 1)

- a))1-dən
- b) 5-dən
- c) 10-dən
- d) 15dən
- e) 20-dən

185 Sual: Xəritənin və torpaqların çirklənmə şərtlərini xarakterizə edən əlavə işarələnmələrin tərtib edilməsi- çirklənmiş torpaqların xəritəsinin tərtib edilməsi prosesində neçənci mərhələdir? (Çəki: 1)

- a) 1-ci

- b) 2-ci
- c) 3-cü
- d))4-cü
- e) 5-ci

186 Sual: Topoqrafik xəritənin hazırlanması- çirklənmiş torpaqların xəritəsinin tərtib edilməsi prosesində neçənci mərhələdir? (Çəki: 1)

- a))1-ci
- b) 2-ci
- c) 3-cü
- d) 4-cü
- e) 5-ci

187 Sual: torpaqların çirklənmə dərəcəsi şkalasının işlənməsi- çirklənmiş torpaqların xəritəsinin tərtib edilməsi prosesində neçənci mərhələdir? (Çəki: 1)

- a) 1-ci
- b))2-ci
- c) 3-cü
- d) 4-cü
- e) 5-ci

188 Sual: Torpaqların çirklənmə xəritələri dedikdə: (Çəki: 1)

- a))müxtəlif dərəcədə çirklənmələr və onların birləşmələrinin tipik, müəyyən ümumiləşdirilmiş riyazi paylanması müstəvi üzərində kiçildilmiş təsviri başa düşülür
- b) verilmiş rayon üçün tipik olan, torpaq və relyef şəraiti, bitkiləri və fiziki-coğrafi mühitin digər komponentləri daim təkrarlanan sahə başa düşülür
- c) verilmiş rayon üçün tipik olan, torpaq və relyef şəraiti, bitkiləri və fiziki-coğrafi mühitin digər komponentləri daim təkrarlanan sahə başa düşülür
- d) Xəritənin və torpaqların çirklənmə şərtlərini xarakterizə edən əlavə işarələnmələrin tərtib edilməsi başa düşülür
- e) torpaqların çirklənmə dərəcəsi şkalasının işlənməsi başa düşülür
- f) Əldə olunan materiallar əsasında su hövzəsinin, su axarının və ya onların hissələrinin, üzərində çirklənmə mənbələri və çirkab suların axıdılma yerləri qeyd edilmiş xəritələr başa düşülür

189 Sual: Torpaqların ətraflı tədqiqatları zamanı vahid çirklənmə mənbəyi ətrafında sahəni neçə dəfə keçmək kifayətdir? (Çəki: 1)

- a))bir-iki
- b) iki-üç
- c) üç-dörd
- d) dörd-beş
- e) beş-altı

190 Sual: Pesticidlər neçə kateqoriyaya bölünür? (Çəki: 1)

- a))5
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 6

191 Sual: Bunlardan biri pestisid kateqoriyasına aid deyil: (Çəki: 1)

- a))fitopatogenesidlər
- b) insektisidlər
- c) funqisidlər
- d) herbesidlər
- e) nemotosidlər

192 Sual: Funqisidlər nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a))fitopotogen göbələklərə qarşı işlənir
- b) zərərli həşəratı məhv etmək üçün
- c) alaclara qarşı işlənir
- d) gəmiricilərə qarşı işlənir
- e) qurdlara, soxulcanlara qarşı toksikdir

193 Sual: Herbisidlər nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a))alaqlara qarşı istifadə olunur
- b) zərərli həşəratı məhv etmək üçün
- c) fitopotogen göbələklərə qarşı işlənir
- d) gəmiricilərə qarşı
- e) qurdlara, soxulcanlara qarşı toksikdir

194 Sual: Rodentisidlər nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a))gəmiricilərə qarşı istifadə olunur
- b) zərərli həşəratı məhv etmək üçün
- c) fitopotogen göbələklərə qarşı
- d) alaqlara qarşı işlənir
- e) qurdlara, soxulcanlara qarşı toksikdir

195 Sual: Nemotosidlər nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a))qurdlara, soxulcanlara qarşı toksikdir
- b) gəmiricilərə qarşı istifadə olunur
- c) zərərli həşəratı məhv etmək üçün
- d) fitopotogen göbələklərə qarşı
- e) alaqlara qarşı işlənir

196 Sual: Torpaqda çirkləndirici elementlərin təyin olunması neçə üsulla aparılır? (Çəki: 1)

- a))8
- b) 7
- c) 13
- d) 14
- e) 11

197 Sual: Torpaqda çirkləndiricilərin təyin olunması üsullarından biri yalnızdır: (Çəki: 1)

- a))fiziki spektral
- b) kimyəvi
- c) atom absorpsion

- d) kimyəvi spektral
- e) emission spektral

198 Sual: Müasir tipli nüvə reaktorları neçə halda qəza yaradır? (Çəki: 1)

- a))2
- b) 3
- c) 4
- d) 5
- e) 6

199 Sual: Ətraf mühitin keyfiyyətinin tənzimlənməsi dedikdə nə başa düşülür? (Çəki: 1)

- a))insanın çoxtərəfli marağını nəzərə alan optimal vəziyyətə nail olmaq
- b) biosfer üçün ekoloji rezervlər
- c) insanın ətraf mühitə mənfi təsirlərinin azaldılması üçün hansı təsirlərin müsbət nəticə verdiyini
- d) biosferdə mümkün olan dəyişikliklərin səbəbləri və zərərli təsirlərin mənbələri
- e) ətraf mühit üçün xoşagəlməz təsirlərdir

200 Sual: Aşağıdakılar hansı monitorinqin praktiki istiqamətlərinə aid deyil? (Çəki: 1) ətraf

- a) mühitin vəziyyətinə və ona təsir edən amillərə nəzarət etmək.
- b) ətraf mühitin faktiki vəziyyəti və çirklənmə səviyyəsini qiymətləndirmək.
- c) çirkləndiricilərin təsirindən ətraf mühitdə yarana biləcək vəziyyətin proqnozu.
- d) bu vəziyyətin qiymətləndirilməsi.
- e))əhalinin miqrasiyasının nizamlanması.

201 Sual: Aşağıdakılardan hansı antropogen təsir üzrə ekoloji monitorinqin əsas məsələlərinə daxildir? (Çəki: 1)

- a) nəqliyyat vasitələrinə nəzarət.
- b) sənaye müəssisələrinə nəzarət
- c) əhalinin miqrasiyasına nəzarət.
- d) kənd təsərrüfatının yerləşməsinə nəzarət.
- e))antropogen təsir mənbələrinə və təsir amillərinə nəzarət.

202 Sual: Çoxməqsədli informasiya sistemi kimi monitorinqin əsas məqsədlərindən səhv olan variantı seçin: (Çəki: 1)

- a) biosferin vəziyyətinin müşahidəsi
- b) biosferin vəziyyətinin proqnozu və qiymətləndirilməsi
- c))ekoloji zərərin azaldılması üçün məqsədyönlü təsirlər
- d) ətraf mühitə antropogen təsirlərin aşkar olunması
- e) ətraf mühitə antropogen təsir dərəcəsinin təyin edilməsi

203 Sual: Ekoloji monitorinqin aydınlaşdırdığı məsələlərdən yanlış olanını seçin: (Çəki: 1)

- a) ətraf mühitin baxılan vaxtda vəziyyəti və proqnozlaşdırma müddətində təbii mühitdə gözlənilən dəyişikliklər
- b) baş vermiş və gələcəkdə mümkün olan dəyişikliklərin səbəbi
- c))fon müşahidələri
- d) lokal təbii mühitə hansı təsirlər zərərli dir
- e) təbii mühitə texnogen təsirlərin hansı səviyyəsi buraxıla bilməz və kritikdir

204 Sual: Geotexniki monitorinq sisteminə aid olmayan məsələni seçin: (Çəki: 1)

- a) dəyişikliklərin təbiətə və insana məhvedici təsirinin qiymətləndirilməsi
- b) baxılan vaxtda ətraf mühitin vəziyyətinin təyini
- c) fon müşahidələri
- d) hazırki göstəriciləri texnogenezdən əvvəlki göstəricilərlə müqayisə etmək üçün lazımı məlumatların təminatı
- e))ətraf mühitin keyfiyyətinin tənzimlənməsi

205 Sual: Monitorinq fəaliyyəti hansı əsas istiqaməti əhatə edir? (Çəki: 1)

- a))təbii mühitin faktiki vəziyyətinin qiymətləndirilməsi
- b) fon müşahidələri
- c) kritik texnogen təsirlərin qiymətləndirilməsi
- d) müşahidələrin təşkili
- e) ətraf mühitin vəziyyətinə nəzarət

206 Sual: Mühəndis ekoloji monitorinqin funksional tərkibinə daxil olan müstəqil hissələrdən hansı doğrudur? (Çəki: 1)

- a) ionosferin monitorinqi
- b) antropoloji monitorinq
- c) botanik monitorinq
- d) günəşin monitorinqi
- e))geotexniki monitorinq

207 Sual: Ekoloji normaları təyin etdikdə əsas kriteriyaların funksiyasından biri hansıdır? (Çəki: 1)

- a))təsirin xeyiri və zərəri
- b) təsirin optimallığı
- c) təsirin effektivliyi
- d) təsirin məqsədyönlülüüyü
- e) təsirin qiymətləndirilməsi

208 Sual: Ətraf mühiti xarakterizə edən parametrləri təyin etmək və qiymətləndirmək üçün aparılan ölçülər haqqında elm hansıdır? (Çəki: 1)

- a) Ekologiya
- b) Geologiya
- c))Ekonometriya
- d) Coğrafiya
- e) Meteorologiya

209 Sual: Ekoloji nəzarət və onunla bağlı ölçüləri səciyyələndirən anlayışlardan biri səhvdir: (Çəki: 1)

- a) “dəqiq və qeyri-dəqiq”
- b) “tam”
- c) “informativlik”
- d))“effektivlik”
- e) “ doğruluq”

210 Sual: Ətraf mühitdə baş verən dəyişikliklər üzərində aparılan monitorinq formalarından biri yalnızdır: (Çəki: 1)

- a) qlobal
- b))ekoloji
- c) regional
- d) lokal
- e) nöqtəvi

211 Sual: Mühəndis ekoloji monitorinq elminin əsaslandığı elmlərin göstərildiyi variantlardan biri səhvdir: (Çəki: 1)

- a) fiziki və konstruktiv Coğrafiya
- b) Hidrogeologiya
- c))Toponomika
- d) Meteorologiya
- e) Biologiya

212 Sual: Mühəndis ekoloji monitorinqin funksional tərkibi neçə müstəqil hissədən ibarətdir? (Çəki: 1)

- a))2
- b) 4
- c) 3
- d) 6
- e) 5

213 Sual: Mühəndis ekoloji monitorinqin funksional tərkibinə daxil olan müstəqil hissələrdən hansı doğrudur? (Çəki: 1)

- a) torpağın bioloji monitorinqi
- b) zooloji monitorinq
- c) antropoloji monitorinq
- d))ekoloji monitorinq
- e) hidrosferin monitorinqi

214 Sual: Urbanizasiya səviyyəsi aşağı olan regionlardan şəhər əhalisi 20%-dən az olanları harada yerləşir? (Çəki: 1)

- a) Asiyada
- b))Afrikada
- c) Latın Amerikasında
- d) Avropada
- e) Cənub-Şərqi Asiyada

215 Sual: Ekoloji siyasətin prioritet istiqamətlərindən biridir: (Çəki: 1)

- a) əhalinin işlə təmin olunması
- b) yeni texnologiyaların mənimsənilməsi
- c) ETT nəaliyyətlərinə yiyələnmək
- d))sağlam ekoloji mühitin yaranması
- e) biri deyil

216 Sual: Şəhərsalma fəaliyyəti nəyin əsasında təşkil olunur? (Çəki: 1)

- a) əhalinin sayına uyğun
- b) istehsalın həcminə görə
- c) şəhərin yerləşdiyi ərazi əsasında
- d) təbii şəraitə uyğun
- e))mövcud qanunvericilik əsasında

217 Sual: Şəhər tikintilərinin aparılması zamanı məhdudlaşdırılan sahələrə aid deyil: (Çəki: 1)

- a))əhalinin yaşayış yerləri
- b) mədəni abidələr, şəhərətrafi qoruq zonaları
- c) xüsusi təbii qoruq sahələri
- d) ekoloji təhlükəli zonalar
- e) mürəkkəb təbii iqlim şəraiti sahələri

218 Sual: Tikinti zonaları növlərinə aid deyil: (Çəki: 1)

- a) yaşayış zonası
- b) ictimai fəaliyyət zonası
- c) istehsalat zonası
- d))əhalinin yerləşmə zonası
- e) xüsusi təyinat zonaları

219 Sual: London smoku hansı prosesdən yaranır? (Çəki: 1)

- a) atmosferdə müxtəlif maddələrin qarışığından
- b) insan fəaliyyətindən
- c))toz hissəcikləri ilə kimyəvi inqredientlərin qarışığından
- d) elmi-texniki tərəqqinin naaliyyətlərindən
- e) ölkələrin qarşılıqlı inteqrasiyasından

220 Sual: Alyaska smokunun yaranma səbəbi nədir? (Çəki: 1)

- a) sənaye müəssisələrinin qəzaya uğramasından
- b) ətraf mühitə antropogen təsirlərdən
- c) təmərküzləşmə prosesinin aktivliyindən
- d))havanın mənfi temperaturu ilə günəş radiasiyasının təsirindən
- e) atmosferdə müxtəlif qazların qarışığından

221 Sual: Fotokimyəvi prosesin getməsi üçün əsas kimyəvi komponent hansıdır? (Çəki: 1)

- a) karbon 4-oksidi
- b) sulfat turşusu
- c) nitrat turşusu
- d))azot 2-oksidi
- e) dəm qazı

222 Sual: Smoqların hansı mənfi təsiri vardır? (Çəki: 1)

- a) zəhərli maddələrin atmosfərə düşməsinə mane olur
- b) iqlim dəyişmələri yaradır
- c) təbii şərait və sərvətlərin yerləşməsinə təsir edir
- d) kooperativləşmə prosesini ləngidir
- e))ultrabənövşəyi şüaların yer səthinə düşməsinə mane olur

223 Sual: Zəhərli maddələrin atmosfərə atılmasının səbəblərindən biridir: (Çəki: 1)

- a) sənaye məhsullarının təkrar emalı
- b))ekoloji cəhətdən təhlükəli texnologiyadan istifadə
- c) kənd təsərrüfatının intensivləşməsi
- d) əkin sahələrinin azaldılması
- e) mineral kübrələrdən istifadə

224 Sual: Şəhər mühitini çirkləndirən mənbələrdən biridir: (Çəki: 1)

- a) yaşıllıqlar
- b) yaşayış massivləri
- c) teleqraf xətləri
- d) metropolitenlər
- e))səs-küy

225 Sual: Şəhərlərdə ekoloji təhlükəsizliyin təminatı və ətraf aləmin mühafizəsinin təşkili üçün respublikanın regional siyasətinə daxildir: (Çəki: 1)

- a) yeni hövzələrin mənimsənilməsi
- b) qazma işlərinin aparılması
- c))təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə
- d) ekspertiza işinin təşkili
- e) cərimələrin ödənilməsi

226 Sual: Əhalinin ərzaq probleminin həlli hansı tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir? (Çəki: 1)

- a) təmərküzləşmə prosesinin aktivliyi
- b) kooperativləşmə prosesinin mövcudluğu
- c) sənaye məhsulu istehsalının inkişafı
- d))aqrar sektorun davamlı inkişafı
- e) ərzağın çoxsahəli olması

227 Sual: Əhalinin sağlamlıq problemi hansı mahiyyətə malikdir? (Çəki: 1)

- a) adi problemlər sırasındadır

- b))qlobal xarakterlidir
- c) dövlət siyasətidir
- d) elmi araşdırmadır
- e) ətraf mühitin çirklənməsidir

228 Sual: XXI əsrin I yarısında İ.İ.Meçnikovun hansı nəzəriyyəsi meydana gəldi ? (Çəki: 1)

- a) əhali nəzəriyyəsi
- b) sosioloji tədqiqatlar
- c))immunitet nəzəriyyəsi
- d) sağlamlıq nəzəriyyəsi
- e) əhali-səhiyyə nəzəriyyəsi

229 Sual: Dünyada əhalinin sağlamlıq problemini yaradan səbəblərdən biridir: (Çəki: 1)

- a) iqtisadi inkişafın zəifliyi
- b) çətin müalicə olunan xəstəliklərin artması
- c) həkim personalının olmaması
- d))İEO ilə İEOÖ səviyyəsindəki uyğunsuzluq
- e) qıdanın çatışmamazlığı

230 Sual: Dünyada olduqca yoxsul yaşayan əhalinin təqribi sayı nə qədərdir? (Çəki: 1)

- a) 100 milyon nəfər
- b))1 milyarddan çox
- c) 500 milyon nəfər
- d) 200 milyon nəfər
- e) 2 milyard nəfər

231 Sual: Ətraf mühit,təbii şərait və sosial mühit,keyfiyyət kriteriyaları nəyi müəyyən edir? (Çəki: 1)

- a))insan sağlamlığını
- b) mühitin təmizliyini
- c) sosial vəziyyəti

- d) keyfiyyət göstəricilərini
- e) kəmiyyət göstəricilərini

232 Sual: Əhalinin sayının artıb azalması hansı siyasətdə tənzimlənir? (Çəki: 1)

- a) dövlətin iqtisadi siyasəti ilə
- b) dövlətin demoqrafik siyasəti ilə
- c) əhalinin elmi səviyyəsi ilə
- d) demoqrafik partlayışda
- e) ölkənin əhaliyə münasibəti ilə

233 Sual: Əhali artımının yaratdığı problemlərə aid deyil: (Çəki: 1)

- a) ərzaq
- b) xammal
- c) təhsil
- d) enerji
- e) ekoloji

234 Sual: Əhalinin şəhərlərdə məskunlaşması nə adlanır? (Çəki: 1)

- a) aqlomerasiya
- b) miqrasiya
- c) meqapolis
- d) yalançı urbanizasiya
- e) urbanizasiya

235 Sual: Urbanizasiya prosesi əhali məskunlaşmasına necə təsir edir? (Çəki: 1)

- a) işçi qüvvəsini azaldır
- b) kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalını artırır
- c) həyat tərzini formalaşdırır
- d) xəstəliklərin yayılmasına mənfi təsir edir
- e) iqlimə müsbət təsir edir

236 Sual: Urbanizasiya prosesi ilə demoqrafik artım arasında mütənasiblik necədir? (Çəki: 1)

- a))urbanizasiya sürətlə inkişaf edir
- b) urbanizasiya nisbətən zəifdir
- c) demoqrafik artım yüksəkdir
- d) əhalinin təbii artımı
- e) əhalinin mütləq artımı zəifdir

237 Sual: 2011-ci ildə dünyada şəhər əhalisi nə qədər olmuşdur? (Çəki: 1)

- a))47,2%
- b) 51,0%
- c) 49,5%
- d) 52,5%
- e) 48,6%

238 Sual: Dünyada şəhərlərin inkişafında hansı proses daha sürətlə inkişaf edir? (Çəki: 1)

- a))meqalopolislər
- b) aqlomerasiyalar
- c) kiçik şəhərlər
- d) iri şəhərlər
- e) nəhəng şəhərlər

239 Sual: Urbanizasiya səviyyəsinə görə dünya ölkələri neçə qrupa bölünür? (Çəki: 1)

- a) 2 qrupa
- b) 4 qrupa
- c) 6 qrupa
- d))3 qrupa
- e) 5 qrupa

240 Sual: Müasir tipli nüvə reaktorları neçə halda qəza yaradır? (Çəki: 1)

- a))2
- b) 3
- c) 4
- d) 5
- e) 6

241 Sual: Atom müəssisələrində ən təhlükəli qəza hansı hesab edilir? (Çəki: 1)

- a))I dərəcəli soyutma dövrünün pozulması
- b) II dərəcəli soyutma dövrünün pozulması
- c) III dərəcəli soyutma dövrünün pozulması
- d) IV dərəcəli soyutma dövrünün pozulması
- e) V dərəcəli soyutma dövrünün pozulması

242 Sual: Hazırda atom reaktorlarının neçə tipi mövcuddur? (Çəki: 1)

- a))3
- b) 4
- c) 5
- d) 6
- e) 7

243 Sual: Ətraf mühitin keyfiyyətinin tənzimlənməsi dedikdə nə başa düşülür? (Çəki: 1)

- a))insanın çoxtərəfli marağını nəzərə alan optimal vəziyyətə nail olmaq
- b) biosfer üçün ekoloji rezervlər
- c) insanın ətraf mühitə mənfi təsirlərinin azaldılması üçün hansı təsirlərin müsbət nəticə verdiyini
- d) ətraf mühit üçün xoşagəlməz təsirlərdir
- e) biosferdə mümkün olan dəyişikliklərin səbəbləri və zərərli təsirlərin mənbələri

244 Sual: Mintsə görə maddi istehsal ehtiyatlarına nələr aiddir? (Çəki: 1)

- a))sənaye və kənd təsərrüfatında istifadə olunan ehtiyatlar
- b) əhalinin həyat vasitələri kimi istifadə etdiyi ehtiyatlar
- c) idman, istirahət, müalicə və s. istifadə olunan ehtiyatlar
- d) bitki və fauna ehtiyatları
- e) atom enerjisi və planetar enerji mənbələri.

245 Sual: Okean suları biokütləsinin neçə mlrd t-u balıqlar və iri dəniz heyvanlarıdır? (Çəki: 1)

- a))3 mlrd t

- b) 4 mlrd t
- c) 5 mlrd t
- d) 2 mlrd t
- e) 1,5 mlrd t

246 Sual: Dünya okeanının təbii ehtiyatları neçə mlrd əhalini qida ilə təmin edə bilər? (Çəki: 1)

- a) 10 mlrd
- b) 15-20 mlrd
- c) 25-40 mlrd
- d))30-50 mlrd
- e) 40-60 mlrd

247 Sual: Təbii resursların iqtisadi cəhətdən qiymətləndirilməsinə hansı göstəricilər daxildir? (Çəki: 1)

- a) tənzimləmə mexanizmi, iqtisadi-ekoloji səmərəliliyi, ekstensiv inkişaf və s.
- b))hasilatın, emalın dəyəri, kapital qoyuluşunun xüsusi çəkisi, əmək məhsuldarlığının səviyyəsi və s.
- c) istehsal, istehlak, texnologiya, insanların sosial-iqtisadi inkişaf səviyyələri və s.
- d) cəmiyyətin iqtisadi, sosial-ekoloji maraqları, texnoloji layihələrin hazırlanması, ekologiyalaşdırılmış iqtisadiyyat və s.
- e) ətraf mühitə təsiri, potensial problemlərin üzə çıxarılması, keyfiyyət amili və s.

248 Sual: Bioloji ehtiyatlar baxımından dünyada nə qədər bitki;agac və kol növləri məlumdur? (Çəki: 1)

- a) 100 mindən çox;10 mindən artıq
- b) 200 mindən çox;20 mindən artıq
- c) 300 mindən çox;25 mindən artıq
- d) 400 mindən çox;28 mindən artıq
- e))500 mindən çox;30 mindən artıq

249 Sual: Dünya okeanının bioloji resursları bəşəriyyətin heyvan zülalına olan tələbatının neçə %-ni ödəyir? (Çəki: 1)

- a) 8 %
- b) 10 %
- c) 15 %
- d))20 %
- e) 25 %

250 Sual: Təbii resurslar nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a) ətraf mühitin xassələrinin məcmusudur
- b) qeyri-maddi istehsal sahələrində zəruri olan komponentlərdir
- c))cəmiyyətin tələbatının ödənilməsi üçün istifadə olunan təbii elementlərdir
- d) insanın həyat fəaliyyətinə təsir edən amillərdir
- e) cəmiyyətlə təbiəti əlaqələndirən amillərdir.

251 Sual: Təbii şərait dedikdə nə başa düşürsünüz? (Çəki: 1)

- a))coğrafi mövqe, iqlim, daxili sular, relyef vəs.
- b) xammal və enerji bazası, təbii komponentlər
- c) günəş, geotermal, külək və s. enerjisi
- d) aqroiqlim, rekreasiya, istifadə olunan potensial resurslar
- e) təbii resurslar bolluğu, əhalinin əmək vərdişi, dənir dalğalarının enerjisi və s.

252 Sual: Dünya ölkələri arasında daha çox kömür ehtiyatına malikdir? (Çəki: 1)

- a) Cənubi Koliforniya Meksika və İran körfəzi ölkələri
- b) CAR, Niger, Braziliya
- c))MDB ölkələri, ABŞ, ÇXR
- d) Kanada, Namibiya
- e) Avstraliya, Yaponiya, İslandiya

253 Sual: Geoloq alimlərin hesablamalarına görə,neft-qaz yataqları dünyanın neçə mln.kv.km-ni tutur? (Çəki: 1)

- a) 40 mln kv.km.
- b) 50 mln.kv.km.
- c) 62mln.kv.km
- d))77mln.kv.km
- e) 83mln.kv.km

254 Sual: Nəhəng neft hövzələrinin hər birində neft ehtiyatı nə qədərdir? (Çəki: 1)

- a) 50 mln. ton
- b) 80 mln. ton
- c) 100 mln. ton
- d))500 mln. ton

e) 450 mln. ton

255 Sual: Uranın potensial ehtiyatı dünya üzrə nə qədərdir? (Çəki: 1)

- a) 4 mln.t
- b) 6 mln.t
- c) 8mln.t
- d))10mln.t
- e) 12mln.t

256 Sual: MDB ölkələri içərisində uran istehsalı və ixracına görə hansı dövlət fərqlənir? (Çəki: 1)

- a) Ukrayna
- b) Belarus
- c) Azərbaycan
- d) Türkmənistan
- e))RF (Rusiya)

257 Sual: Səhrələr dünyanın neçə mln. kv.km. sahəsini tutur? (Çəki: 1)

- a) 4 mln.kv.km.
- b) 5mln.kv.km
- c) 6 mln.kv.km
- d) 7mln.kv.km
- e))8 mln.kv.km

258Sual: Şimal meşə qurşağının ən böyük meşə sahələri hansı ölkələrin ərazisindədir? (Çəki: 1)

- a) Afrika,Nepal,Haiti
- b) Əlcəzir,Hindistan,Venesuela
- c))RF,Kanada,ABŞ
- d) Fransa,İtaliya,Niderland
- e) ÇXR,Yaponiya,Vyetnam

259 Sual: Dəniz suyunun başlıca resurslarından biri hansı ehtiyatdır? (Çəki: 1)

- a) maqnezium
- b) kükürd
- c) brom

- d))xörək duzu
- e) uran

260 Sual: İnsanların yaşaması və həyat fəaliyyətinə təsir edən amillərdən biri deyil? (Çəki: 1)

- a) torpaqlardan səmərəli istifadə və onların təkrar istehsal dövriyyəsinə qaytarılması
- b) su itkisini azaltmaq və sülardan səmərəli istifadəyə keçmək
- c) respublikada məhv olmaqda olan bitki və heyvan növlərinin qorunması və artırılması
- d) mövcud olan təbii resursların mənimsənilməsi və təkrar istifadəsi
- e))doğru cavab yoxdur

261 Sual: Müasir dövrdə təbii şəraitin sürətlə dəyişməsinin qarşısını almaq üçün nə etmək lazımdır? (Çəki: 1)

- a))təbii şərait imkanlarını elmi cəhətcə əsaslandırmaq və təbii müvazinəti gözləmək lazımdır
- b) təbii ehtiyatları təsərrüfata yararlıq cəhətdən qiymətləndirmək lazımdır
- c) təbii ehtiyatların cəmlənməsi, keyfiyyət tərkibi, məhsul hasilatına çəkilən xərclər və s. hesablanmalıdır
- d) nəqliyyat şəraiti, ətraf mühitin mühafizəsi imkanları, xeyirli istehlak xüsusiyyətləri və s. nəzərə alınmalıdır
- e) təbii resursların istifadəsinə görə xərclər və onların istifadəsindən alınan effektdə görə qiymətləndirilmə aparılmalıdır.

262 Sual: Təbii resursların iqtisadi qiymətləndirilməsi dedikdə nə başa düşürsünüz? (Çəki: 1)

- a) bəşəriyyətin sosial-iqtisadi inkişafıdır
- b))təbii resursların müxtəlif növlərinə olan tələbatdır
- c) təbii resursların mənimsənilməsinə sərf olunan vaxt
- d) təbii resursların qiymətli və xeyirli istehlak xüsusiyyətlərinin pulla ifadəsidir
- e) cəmiyyətin tələbatının ödənilməsində xidmət edən təbii elementlərdir

263 Sual: Təbii resursların renta metodu necə aparılır? (Çəki: 1)

- a) təbii resursların istifadəsinə çəkilən xərclərə görə aparılır
- b) təbii resursların istifadəsinə görə xərclər və onların istifadəsindən alınan xeyirə görə qiymətləndirilir
- c))ayrıca təbii resurslardan alınan effektdə görə qiymətləndirilir
- d) təbii resursların mənimsənilməsinə sərf olunan vəsaitə görə aparılır
- e) təbii resursların istifadə olunma xüsusiyyətlərinə görə qiymətləndirilir.

264 Sual: İqtisadi resurs nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a) ətraf mühitin keyfiyyət normatividir
- b) məhsulun və enerjinin istehsal üsuludur
- c) tullantıların əmələ gəlməsinin texniki azaldılmasıdır
- d))istehsalda bir neçə dəfə şəklini dəyişmiş xammaldır
- e) təbii ehtiyatlardan və enerjiden səmərəli istifadədir.

265 Sual: Potensial sərvətlər dedikdə nə başa düşürsünüz? (Çəki: 1)

- a) tərkibi mürəkkəb olmayan, eyni tərkibli sərvətlərdir
- b) çoxməqsədli istifadə xarakterinə malik ehtiyatlardır
- c) cəmiyyətin müəyyən inkişaf mərhələsində insanı əmək və istehsal prosesinə cəlb edən sərvətlərdir
- d) təkrar emaldan keçən resurslardır
- e))hazırda istifadə olunmayan yaxud cüzi miqdarda istifadə olunan sərvətlərdir.

266 Sual: Torpağın bərpası üçün təxminən neçə illər lazımdır? (Çəki: 1)

- a) 5-10 il
- b) 50-80 il
- c) 150-500 il
- d))300-1000
- e) 2000-4000 il

267 Sual: Təbii ehtiyatlar anlayışının məzmunu, əhəmiyyəti və təsnifatı haqqında hansı alimlərin xüsusi tədqiqatları vardır? (Çəki: 1)

- a) Brodskiy A.K., Boqolyubova C.A.
- b) Aslanov N.Q., Bayramov Y.M.
- c) Runov T.Q., Boekova İ.N, Nefedoza T.Q.
- d))Qerasimov İ.P, Sauşkin Y.T., Mints A.M.
- e) Reymers N.F., Zudin E.Q., Serov Q.P.

268 Sual: Təbii ehtiyatların maddi tərkibi nədən asılıdır? (Çəki: 1)

- a) təbii varlığın istifadəsinin texniki imkanından
- b) təbii ehtiyatlardan istifadənin iqtisadi səmərəsindən
- c) təbii ehtiyatların xassələrinin öyrənilmə səviyyəsindən
- d) təbii komplekslərin daxili və ərazi əlaqələrindən
- e))məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsindən və cəmiyyətin təbiət haqqında elmi biliyindən

269 Sual: Təbii ehtiyatlar istifadə formasına görə neçə qrupa ayrılır? (Çəki: 1)

- a) 3
- b))2
- c) 4
- d) 5
- e) 6

270 Sual: Müxtəlif məqsədli istifadə olunan ehtiyatlarda rəqabət xassəli hansı sahələri (sahəni) göstərmək olar? (Çəki: 1)

- a) kommunal-təsərrüfat sahəsini
- b))əkin sahələrini
- c) geoloji-kəşfiyyat sahələrini
- d) ixtisaslaşdırılmış sahələr
- e) doğru cavab yoxdur

271 Sual: Okean sularında neçə mlrd. ton biokütlə vardır? (Çəki: 1)

- a) 10 mlrd t
- b) 20 mlrd t
- c) 40 mlrd t
- d))30 mlrd t
- e) 50 mlrd t

272 Sual: Hal-hazırda dünyada neçə növ faydalı qazıntı və neçə növ qiymətli daşlar mövcuddur? (Çəki: 1)

- a) 80; 100
- b) 100; 150
- c) 150; 250
- d) 200; 280
- e))250; 200

273 Sual: Hazırda dünyada içməli su ehtiyatı nə qədərdir? (Çəki: 1)

- a) 10.000 m³
- b) 15.000 m³
- c))20.000 m³
- d) 25.000 m³
- e) 8000 m³

274 Sual: Faydalı qazıntı dedikdə nə başa düşürsünüz? (Çəki: 1)

- a) ətraf mühətdə baş verən dəyişmələr (torpaq və bitki deqradasiyası)
- b) təbii-texniki şəraitin, hidroloji rejimin və tektonik rejimin pozulması
- c) tədrici landşaft dəyişiklikləri (seysmik aktivləşmə və s.)
- d))təbii şəraitdə əmələ gələn mineral və süxurlar (cəmiyyətin müxtəlif tələblərini təmin edən)
- e))otlaq və çəmənliklər, meşə və kolluqlar əkin sahələri.

275 Sual: Boş süxur nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a) əvəz edilən və əvəzi olmayan sərvətlər
- b) hələlik antropogen təsirə az məruz qalan sahələr
- c) müalicəvi palçıq mənbələri
- d) çoxillik əkmə sahələrindən yuyulan torpaqlar
- e))faydalı qazıntıyı örtən və onun daxilində qat və damar şəklində olan sahələr.

276 Sual: Faydalı qazıntı yatağı nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a))yer təbəqəsinin müxtəlif hissələrində təbii halda toplanmış faydalı qazıntılar
- b) filizlərin zənginləşdirilməsində istifadəsində iştirak edən zərərli komponentlər
- c) antropogen təsir ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin çirklənmiş sahələri
- d) rütubət tutumundan asılı olmayaraq torpağın dərin şumlanmış hissələri
- e) istifadədə olan torpaqların aqro-texniki üsullarla becərilmiş sahələri.

277 Sual: Sənaye kondisiyası dedikdə nə başa düşürsünüz? (Çəki: 1)

- a) sənayenin mineral xammala olan tələbatı
- b) xammal bazasının ölkə üzrə ehtiyatı
- c) kəşfiyyat zamanı faydalı qazıntı yataqlarının sənaye əhəmiyyətli qrupları
- d))mineral xammalın minimal ehtiyatı, faydalı və zərərli komponentlərin istismara xələl gətirməyən miqdarı
- e) yeni yataqların mənisənilməsi, ümumi geoloji ehtiyatların kəşf olunub istehsal astanasında dayanması, istehsalın mürəkkəbliyi.

278 Sual: Mədən sənayesi nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a))faydalı yataqlarının kəşfi, onların çıxarılması və zənginləşdirilməsi ilə məşğul olan sənaye sahələri
- b) geoloji qanunauyğunluğa tabe olan faydalı qazıntılar
- c) geotermik enerjinin zəif konsentrasiyası
- d) yerin təkindən çıxarılan mənbələr

e) coğrafi təbəqənin az və ya çox dərəcədə çirklənmiş sferaları.

279 Sual: Mineral reursların istehlakı hər il neçə % artır? (Çəki: 1)

- a) 1%
- b) 2%
- c) 3%
- d) 4%
- e))5%

280 Sual: Yanacaq faydalı qazıntılar əsasən hansı sahələrdə cəmlənmişlər? (Çəki: 1)

- a) platformaların qədim kristallik qalxanlarında
- b) geosinklinal-orogen qurşaqlarda
- c))qədim platformların kənar və daxili əyilmələri sahələrində
- d) müxtəlif tektonik zonalarda
- e) şimal yarımkürəsində.

281 Sual: Dünya kömür ehtiyatı və istifadəsi neçənci ildən öyrənilib? (Çəki: 1)

- a) 1900
- b) 1910
- c) 1914
- d))1924
- e) 1932

282 Sual: Dünyanın geoloji kömür ehtiyatı nə qədərdir? (Çəki: 1)

- a) 10 trln t – 17 trln. t
- b))14,8 trln t – 30 trln. t
- c) 17,2 trln t – 22 trln. t
- d) 8 trln t -10 trln. t
- e) 5,2 trln t – 7 trln. t

283 Sual: Kömür ehtiyatının neçə %-dən çoxu şimal yarımkürəsində cəmlənmişdir? (Çəki: 1)

- a) 50%-dən çox
- b) 70%-dən çox
- c) 35%-dən çox
- d) 85%-dən çox
- e))90%-dən çox

284 Sual: Dünyanın nəhəng qaz hövzələrində ümumi ehtiyatın neçə faizi cəmlənmişdir? (Çəki: 1)

- a) 60%
- b) 70%
- c) 80%
- d) 90%
- e) 85%

285 Sual: Dəniz və okeanların dibindən hər il neçə mln. ton neft çıxarılır? (Çəki: 1)

- a) 200 mln.ton
- b) 400 mln.ton
- c) 700 mln.ton
- d) 150 mln.ton
- e) 300 mln.ton

286 Sual: Tullantı suları nəyə deyilir? (Çəki: 1)

- a) yer üzərinə neftin təbii olaraq öz-özünə axması nəticəsində yığılan maye
- b) müxtəlif boru birləşmələrindən,siyirtmə və kipgəclərdən sızan su
- c) yeraltı təbii istilik mənbələri
- d) qaynar sular,buxar və ya buxar-su qarışığı
- e) yağlı,maddələr,kimyəvi reagentlər,qazılmış süxurlar ilə çirklənmiş sular.

287 Sual: Faydalı qazıntıların istismarı və emalı zamanı ətrafa milyonlarla ton bərk tullantı atılmasına baxmayaraq,onların yalnız neçə %-i istifadə olunur? (Çəki: 1)

- a) 4-5%
- b) 7-8%
- c) 10-12%
- d) 14-16%
- e) 18-20%

288 Sual: Birbaşa istifadə oluna bilən alternativ enerji mənbələri hansılardır? (Çəki: 1)

- a) dağ süxurlarının daxili istiliyi
- b) uran
- c) neft
- d) qaz
- e) yeraltı isti su və ya buxar-su qarışığı

289 Sual: Becərilən torpaq sahələri ümumi torpaq fondunun neçə %-ni təşkil edir? (Çəki: 1)

- a) 7%
- b) 8%
- c) 9%
- d) 10%
- e))11%

290 Sual: Otlaq və çəmənliklər ümumi torpaq fondunun neçə %-ni təşkil edir? (Çəki: 1)

- a) 10%
- b) 15%
- c) 18%
- d) 22%
- e))24%

291 Sual: Dünya torpaq fondunun ümumi sahəsini göstərin: (Çəki: 1)

- a))14,9 mlrd.ha
- b) 17,1 mlrd.ha
- c) 20 mlrd.ha
- d) 12,3mlrd.ha
- e) 15,1mlrd.ha

292 Sual: Hansı ölkələr daha çox becərilən torpaq sahələrinə malikdir? (Çəki: 1)

- a) Afrika,Braziliya,Yaponiya,Qatar
- b) Avstraliya,Türkmənistan,Anqola
- c) Niderland,Monqolustan,Misir,Əlcəzair
- d))ABŞ,Hindistan,RF,ÇXR,Kanada və s
- e) Fransa,Norveç,Sinqapur,Belçika və s.

293 Sual: Təbii otlaq və çəmənlik sahələrinə görə hansı ölkə üstünlük təşkil edir? (Çəki: 1)

- a))Avstraliya
- b) Misir
- c) ABŞ
- d) Hindistan
- e) ÇXR

294 Sual: Su resurslarının cəmi neçə faizi içmək üçün yararlıdır? (Çəki: 1)

- a) təqribən 1%-i
- b) təqribən 12%-i
- c))təqribən 3%-i
- d) təqribən 4%-i
- e) təqribən 5%-i

295 Sual: Yer kürəsinin ümumi su ehtiyatı neçə mln.kub km-dir? (Çəki: 1)

- a) 1015 mln.kub km.
- b) 1124 mln.kub km.
- c) 1271 mln.kub km
- d))1386 mln.kub km
- e) 1418 mln kub km

296 Sual: Dünyada suyun əsas istehlakçısı hansı sahədir? (Çəki: 1)

- a) sənaye sahələri
- b) məişət təsərrüfatı
- c) mənzil-kommunal təsərrüfatı
- d) meşə təsərrüfatları
- e))kənd təsərrüfatı

297 Sual: İl ərzində Yer səthinə nə qədər günəş enerjisi daxil olur? (Çəki: 1)

- a) $1,12 \times 10^9$ kvт.саат
- b) $1,24 \times 10^{11}$ kvт.саат
- c) $1,37 \times 10^{12}$ kvт.саат
- d) $1,48 \times 10^8$ kvт.саат
- e) $1,56 \times 10^8$ kvт.саат

298 Sual: Küləyin enerji potensialının neçə faizi texniki istifadəyə tam yararlıdır? (Çəki: 1)

- a) 0,8 %
- b) 1,1%
- c))1,5%
- d) 2,3%
- e) 3%

299 Sual: Təbii rekreasiya ərazilərinə nələr aid edilir? (Çəki: 1)

- a))yaşillıq zonaları,qoruqlar, milli parklar
- b) çay sahilləri,çimərliklər, mineral bulaqlar,palçıq vulkanları
- c) mineral bulaqlar,palçıq vulkanları
- d) meşə örtüyü,müalicəvi palçıq mənbələri
- e) dəniz,göl sahilləri

300 Sual: Məlumatlara görə,neolit inqilabi dövründə yer kürəsində meşələrin ümumi sahəsi nə qədər olmuşdur? (Çəki: 1)

- a) 50 mlrd.ha
- b) 63 mlrd.ha
- c))75 mlrd.ha
- d) 80 mlrd ha
- e) 48 mlrd ha

301 Sual: Son 10 illiklərdə ətraf mühitə çirkləndiricilərin atılması nəticəsində ozon müdafiə qatı neçə faiz nazıqləşmişdir? (Çəki: 1)

- a) 1 %
- b) 2 %
- c) 3 %
- d) 4 %
- e))5 %